

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ czim alatt létesített új lapot mi örömmel helyesljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhhoz, 1895. márczius 6-án.

Előfizetési árak:

Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Előfizetési és szerkesztői:
BILKEI FERENC.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a **Dehánytörzsdékben.**

A mi helyzetünk

Különös helyzetünk van nekünk katolikusoknak ebben a szép Magyarországon.

Azt mindenki jól tudja és senki le nem tagadhatja, hogy a kereszténység mentette meg az elpusztulástól 900 esztendővel ezelőtt hazánkat és a kereszténység tartotta fenn 900 esztendő viharai között. A mi jogot, kiváltságot valaha kapott az egyház, szolgálataiért kapta. Vagyont, a melyet ma bír, nem az ország, hanem magánosok adták, ép úgy mint magánosok adták pl. a protestánsok jelenlegi birtokait. A felekezetek mind később, több mint félezer év után léptek fel hazánk történelmében. A viharokból vajmi keveset láttak, a nemzet-mentés mánkájából vajmi kevés részük volt.

És mégis, ha a mostani jogokat tekintjük, azt kell észrevennünk, hogy úgy bánnak az egyházzal, mint a hálátlan gyermekek szoktak az öszfűrtü szülőkkel, mikor abban a házban, a melyet ők szereztek, a legkisebb szobát kapják meg és naponta szemrehányás a hozzávaló a mindennapi kenyérhez.

Ma minden felekezet, sőt maguk a zsidók is több joggal bírnak Magyarországon, mint a nemzetfentartó katolizmus.

Különleges helyzetünk az autonómia felé vezetett bennünket.

Mikor 1848-ban fölvirradt a szabadság hajnala, mikor az egyenjóság és egyenlőség magasztos elve soha nem érzett érzelmeket fakasztott a nemzet szívében, minden felekezetnek megadták a maga jussát, minden nemzetiséget kielégítettek, egyedül a katolikusok ügyét tolták mindig hátrább. És addig halogatták, míg egészen elmaradt, hogy mi most csak az általánosságban kimondott elvekkel vagyunk kénytelenek megelégedni. Hiszen azt senki sem tagadhatja, hogy Kossuth Lajos a katolikusok iránt mindig mostoha érzelmekekkel és mindig ellenszenvvel viseltetett.

Tehát 48-ban lemaradtunk.

1871-ben báró Eötvös József minis-tersege idején sikerült volna kivivnunk az egyenrangúságot. Eötvös báró, a nagy idealista, igazi liherális volt és nem talmi, mint az utána következők. Ő nagyon jól

belátta, hogy a katolikusokat ép úgy, sőt még inkább megilleti a szabadság joga, mint bárki fiát itt Magyarországon. Akkor meg az volt a baj, hogy olyan emberek is tagjai voltak a kongresszusnak, a kik nem jogot akartak szerezni az egyháznak, hanem a meglevőket is az autonómia hátskőrébe akarták átvinni. Úgy, hogy szertünk az autonómiai kongresszus az egyetemes egyház felett uralkodott volna ott, a hol egyes elvakult emberek szeszélye kívánta volna.

Tehát ismét sötét felhő borult a mi földterületi látszó szabadságunk hajnalára.

Azóta meg egy sártengerben evickélünk Neki is indulunk, de vissza is maradunk ismét Szóval a minister minden áron azzal akarja elvakítani a katolikusokat, hogy akar valamit, de ennél tovább nem akar menni.

Mikor Vlassics Gyula dr. a Bánffy Dezső híres megratulálása után szép, virágos szavaiért beült a bársony székbe, valaki azt kérdezte tőle:

— Kegyelmes uram, mi lesz majd a katolikusok autonómiájával?

— No majd tesszünk valamit — szolt a

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCÁJA.

A néni.

(Vége.)

— De néném — kezdtem a beszédet — maga fiatalodik.

— Ugyan szentem, ne áltáljék már rám piritani.

— De szent igaz.

— No már pedig nincs igazsága, mert miért? Azt is megmondom. Nagy ügyem volt a fejémmel, amióta az oktan állat belém ütődött. Mihelyt egy csipetnyit időfordulás van, mindjárt megérintődöm.

— Gyógyítani kellene.

— Próbáltam már, virágom, forró kásával, hétféle füvel, mind nem használt. Vízkatóriát is tettem a lábamra, nem ért semmit. Itt már leltem látva látom, hogy baj van, hát ilyesformán, bár nem szíveltem a dolgot, kérdést tettem egy tudákos férfiembernél is. Azt mondta, hogy meleg fürdő kén. No hát ha kell, hát lesz, majd csinál a szolga, így én. De nem úgy értetődik ám, így ő, hanem hogy el kellene menni valamelyik fürdőbe. E máj baj. A nyakunkon volt az egész nyári munka, aminek meg be kellett várnai a végét. Be is vártam, de nehezen, mert, hogy sokáig sajgott addig a fájós részem. Itt, szentem, gondolkozóba is estem, hogy miért is adnék én költséget a gőzösré, mikor lu van a háznál, a bilét meg ötven pinz vána a fürdőig. A pinz meg drága! Egy nap már mondja a fiam, mikor már ő is sokalta a hervadásom, a lunak meg pihenő volt: hátha mennénk! Eszbe kaptam, hogy mire ciloz. Bezártam a kasznyit, kiadtam, ami kell a házhoz egy hétrevalót; megnéztem

nem marad-e macska a kamarába. Szót szó ne írjen; mindent rendbe hagytam s utra készültem a szögával, hogy a ház férfi nélkül ne maradjon. Estenden már a gyerek megmondta, hogy szép nap lesz. Na leltem, el is indultam reggel, szip nap is volt, de meg az ut is jó volt — a tötisen. A csikó már az is jó nagyocská, hát az is jöhetett az anyjával, amint hogy jött is. Nem is mondom, baj se volt, csak a Kedves patkója maradt el, meg a tengely recsegett egy kicsit. Na de nem baj, így észlelődtem, kibírja odáig. Egy lélegzetet vett a néni, nézem ez alatt a társamat, hát látom, hogy használ az orvosság, derült az arca. Na ez kigyógyul.

— A konyári utnál — folytatja a néni — elmaradt a tötés. Visszanizek, hogy a csengő nem cseng, hát a csikó nincsen. Azt mondja a fiu, hogy bizvást haza tér. Ne beszélj mondok rá. Eredj visszafelé és hívogasd, hátha eltévelyődött. Ugy a, szentem! hát hítja is a fiu oly szip szóval, amint csak a torka kiadta, no meg a lu is nyertett hozzá, meg még meg is rántott, amint a gyeplőt tartottam. Nagy nyihogással meg is jött a csikó. — Na hát menjünk. Egy kis tanya mellett nagyon gidres, gödrös utra verődünk. Se tüled se hozzád nem lehessék közölni az utat. Jobbra ülök, dőcög, baloldalt ülök, ott meg gyengébb a vége a tengelynek — recseg. Az ülésfókba tettem az elemozsítást s hogy pénz ne keljék érte, husz tojást is tettem közé. Jaj, a drága tojások mind szét dőredeznek, felsőhajtók, épp hogy ki nem mondom, hogy már meg-nézem, hát szentem, ebbe a szent minutába — ropp, letört a tengely. Nem vótam rest, adtam ropp, letört a fiam, de elszívelte — hát a fiamak már úgy szóval, de elszívelte — hát már nem virgáz jobban. Itten, galambom be-megy a fiu a tanyába s hoz egy segítséget. Nem is mondom, összepántolgatta minden erejét a tengelyt; hazudnék ha másképp mondanám. Így

mentünk aztán vigyázva mert hogy akkorra számitottunk oda érm, estve lett, összetört a tojás, a felhágó vas meg elmaradt, no de nem baj mégis csak nem fizettem bilétet. Mig az este meg is tirsztódtam, ugy eszelven, hogy majd egy jót alszom. De szentem, csuron víz lettem én a takaró alatt, nem aludtam. Soha se érek reggelt azt gondoltam. Na fürdő majd kifogok én rajtal, mondom magamba, csak jöjjön a reggel. Hát biz én leltem reggeltől délig benne ültem a meleg fürdőben. Mert miért? Azt javalta az ember, hogy minden nap tizenöt minutát fürödjek. En egy sorra kivettem egy egész hétre való fürdést s akkor megint a luval hazajöttem. De nem vettem javulásom észre.

A befejezéssel sietett a néni, mert a társam nem állta nevetés nélkül a dolgot, ő megrestelkedett. Jó későre járt s közbe rendesen poharaztunk.

„Ziszolgátom, dälölgátom“ — kezdi az új ismerős, mindha a földből nőne, négy fuvó hangszeres művész megjelen s belefujnak a trombitáikba, hogy a falak is reszketnek belé. De már ennek fele se tréfa.

— Az enyim nóta hangász barátocskám! „Az eker a füdet nem magadnak szántogatja.“ Erre nyúlt a mellény zsebbe, lehajította a kalapját s verte a mellét az atyai.

A cimborám elszaladt, nevetéstől könybe lábadt szemmel. Bizton tudom, nem ölte meg magát.

Néni — szólók a nagy zsigajba a nénihez. — Már akarhogy is van a dolgot, de fiatalodik. Öreg asszony nem vén asszony.

Jelentős pillantást vettem a mulató tót atyai s így folytattam — férfi áll a házhoz. Jó éjszakát!

Ibrányi Miklós.

kegyelmes minister ur szende mosolylyal
— de azért nem lesz belőle semmi.

Csak a vak nem látja, hogy Vlassics kegyelmes ur azóta csak játszik az autonómiával és beváltotta, a mit ígért.

UJDONSÁGOK.

— Bizalom a kongresszus ellenzéke iránt. A székesfejérvári belvárosi kath kör legutóbbi választmányi üléséből kifolyólag a következő táviratot küldötte az autonómiai kongresszus ellenzékehez:

A székesfejérvári belvárosi katolikus kör mai választmányi ülése Dudék János dr. beszéde alkalmából lelkesedéssel csatlakozik a katolikus autonómia teljességeért küzdők elveire és munkájuk sikerére Isten áldását esdi.

Gremspesger István elnök.

Dornis István titkár.

Kinek a lelkét ne ragadná meg az a titáni küzdelem, melyet a katolikus társadalom legjobbjai vívnak hitünk védelmére! Szemben áll velünk a hatalom az ő mindent lenyigózó bilincseiv és e miatt az élni akaró katholicizmus, hogy széttörje az elmaradottság bilincseit, Apponyi után, ki a kormányt és annak álláspontját védelmezte, Zichy Nándor gróf, majd Dudék, a nyitrai tudós tanár, utána Rakovszky István, tegnap Csernoch János kanonok. végül Ugron Gábor, mind-mind országos nevével, nagy tudású férfiak szállnak sikra a már mindenkinek megadott, csak a katolikusoktól megtagadott jogok védelmében. Annyi hatalmas gondolat, annyi nemes eszme hangzott fel e napokban, hogy a kinek érve van, lehetetlen fel nem ébrednie s belátni, hogy az, a mit a

liberalizmus a katolikusok ellen tett, csakis hatalmas alkotással reparálható: Ez a hatalmas munka a kongresszusi elmozdulások oszlatyirésze s épen ezért az egyes kath körök nemesek jogot gyakorolnak, de fontos kötelességet teljesítenek, ha a fontos ügy bátor harcosait teljes erkölcsi sulyokkal támogatják. A fenti üdvözlő távirat fenn fenn hirdeti, hogy a belvárosi kath kör vezetése erős, biztos kezekben van lévén, figyelemmel kíséri a keresztény társadalmat érintő minden mozgalmat s véto szavával, avagy hozzájárulásával — mint a jelen esetben is — a nép szavának lelkiismereti meggyőződéseként hangot ad.

— Városi bizottsági-tag választások. A városi bizottsági-tag választások február hóban fognak megkezdődni. A kilépő bizottsági tagok a következők: I. Belváros: Pál, dr. Kuti József, dr. Lówy Károly, Pápay Nándor, dr. Rádai Lajos és Sommer Mór. — II. Palotaváros: Boross Sándor, Horváth József, Kostyelik Ferenc, Lasits István, Richter József és V. Szabó György. — III. Tóváros: Kalocsay Alán, Kovács Alajos és Laufenauer Ferenc. — IV. Vízváros: Frösch János, Péntes Imre, Pollák Gusztáv, Rigler János és id. Kóza Ferenc (†). — V. Felsőváros: I. kerület: Bernát József, Bergei György és Farkas Mihály. — II. kerület: Halász János, Kunitellner János és P. Nagy György. A választási mozgalom máris megindult s a külvárosi vendéglőkben már itt-ott felülnek a választások minden ok nélkül dodelgetett alakjai: a kortes.

— József nádor emléke. József nádor halálának évfordulóján Alesuthon a főhercegi udvari templomban gyászszeni-tisztelet volt reggel 9 órakor. A főhercegi családon kívül, a kik a templom oratóriumában voltak, a padsorokban foglalták helyet az urodalmi tisztség, a belső és külső udvari személyzet, a kegyuri iskolák tanulói a tanítók vezetése mellett stb. A főhercegi család előreláthatólag még hosszabb ideig marad alesuthi otthonában.

— Kinevezés: Fiáth Pál báró főispán Kereszt Gyula szigorló jogász, helybéli lakos Székesfejérvár szab. kir. város törvényhatóságához joggyakoroknak nevezte ki. A törekvő fiatal ember eddigi beosztásában a városi ügyész hivatalban egyelőre meghagyott. Gratulálunk!

— A februári esküdtörek. A február 4-én kezdődő esküdtörek tárgyaláshoz kirosoltattak. Helybeliek: dr. Borchert Jenő, Ditmár Károly, Endresz János, Kovács Károly, Lasits István, Lipp Agoston, Mészáros István, Németh János, Péntes Imre, dr. Szabó József, V. Szabó György, Szaller György, és ifj. Tóti Gyula. — Vidékiek: Babetzky József (Rác-Almás), Bergman József (Duna-Adony); Csanádi János (Seregélyes), Helffer Pál (Lovasberény), Hollósy Ernő (Baracska), Horváth Gyula (Gárdony), Kerekes Lajos (Ercsi), Kis Lajos (Ácsuth), Klein Lajos (Velenice), Kutrik Imre (Bicske), Lászlószky Kálmán (Hercegfalva), Leopold Lajos (Szt.-Ágota), Nagy Gyula (Nagy-Loók), Pavel István (Duna-Adony); Szávostz Artúr (Velenice), Schwarz Ármán (Szabadbattyán), Szilárdi Károly (Cece), és Szüts Albert (Sár-Ába). Pötesküdtök: Heitai Gyula, Kapitány Lajos, Kneczis Imre, Kohn Adolf, Kovács Ferenc, Metsnaber Károly, Molnár József, Pál József, Roszberger Károly és Vincai András helybéli lakosok.

— Öngyilkos cselédeány. F. hó 14-én egy cselédeány nyult a méregpohárhoz, hogy alig húsz esztendő életét a halálnak adja. Simon Rozália sár-szent-imihályi cselédeány a „Fekete Sas” szállodában szolgált mint mosóleány. Az egyébként vig kedélyű cselédeány néhány nap óta feltűnően hallgatag, szomorú volt, a minék okát azonban társnői kérdészködésére sem árulta el. Minden valószínűség szerint szerelmi csalódás okozta bánatát s ez érlette meg benne a gondolatot, hogy itt hagyja ezt a cudar világot. F. hó 14-én testvérével s néhány cseléd társával a mosókonyhában volt elfoglalva; szó nélkül teljesítette kötelességét, mig az óra 5 óra tájban kiküldte társait a konyhából, mert — úgymond — a többi dolgot már egyedül akarja végezni. Elvégezte — a halálos munkát s mire társai visszatértek, már eszméletlenül hevert a konyha kövezetén. Erős volt a lágkóldat s gyorsan hatott. Rády József orvos nyújtotta az első segélyt, majd megjelentek a helyszínen a mentők s a leányt beszállították a Szent-György kórházba, a hol a gondos

A hivatalnok halála.

Egy szép estén a nem kevésbé szép Iván Dimitrievics Cservjakov számtanáncos a földszint második sorában ült, a színházi messzelátóval a színpadra bámolt, ahol a „Carniveillei harangokat” adták elő. Bámulva nézte a színészeket és színésznőket s végtelenül boldognak érezte magát. Azonban egyszerre csak . . .

(Az elbeszélésekben nagyon gyakran fordul elő ez az „egyszerre csak”. Az írónak igazuk is van: az élet telve váratlan dolgokkal!)

Egyszerre csak összehuzódott a számtanáncos arca, a szemei kidülledtek üregeikből, s elállt a lélekzete . . . Cservjakov levette a szemét elöl a messzelátót, lehajolt és . . . hapci!!! Tüszszentent, amint látják. Senkinek és sehol sem tilos tüszszenteni. A paraszt is tüszszent, meg a rendőrfőnök is tüszszent, sőt néha még a titkos tanácsosok is tüszszentenek. Mindenki tüszszent. Cservjakov tehát a legkevésbé sem jött zavarba, zsebkezdőcskéjével megtörölte az arcát és mivel udvarias ember volt, körültekintett, hogy a tüszszentésével nem okozott-e valakinek kellemetlenséget. Ekkor azonban már mégis csak zavarba jött. Látta, hogy egy öreg ur, aki előtte az első sorban ült, gondosan törülgeti a zsebkezdőjével a nyakát és kopasz fejét s e közben valamit morgog. Ebben az öreg urban Cservjakov fölismerie Brisakov főállamtanácsost, akinek a pénzügyminiszteriumban volt hivatala.

— Letüszszentettem — gondolja magában Cservjakov. — Nekem nem főnököm, de azért mégis kellemetlen ez az eset. Bocsánatot kell tőle kérnem.

Cservjakov köhintett, előre hajolt s a főállamtanácsos fülebe ezt sugta:

— Bocsánatot kérek, kegyelmes uram! . . . Csak véletlenül történt . . .

— Nem baj, nem baj!

— Az Istenre kérem bocsásson meg! . . . Hiszen . . . hiszen én nem akartam!

Ugyan legyen szives leülni! . . . Ne zavarja az előadást! . . .

Cservjakov még nagyobb zavarba jött, ostobán mosolygott s a színpadra bámolt, oda nézett most is, ahová az intémet, de a boldogság érzete már eltűnt a szívéből. Nyugalankodott. Felvonás közben odament a főállamtanácsoshoz, tipeggett körülötte egy kis ideig s aztán a bátorságát összeszedve így szólt:

— A kegyelmes urat letüszszentettem . . . Kérem, bocsásson meg nekem! . . . Hiszen én nem akartam, a legkevésbé sem akartam . . .

Ugyan hagyjon már békén . . . Én már el is felejtettem s ön még mindig emlegeti! — szólt a főállamtanácsos és a türelmetlenségtől idegesen vonaglott az alsó ajka.

— Elfelejtette . . . de látszik a szeméből, hogy bosszankodik, — gondolta magában Cservjakov s gyanakodva sandított a főállamtanácsosra. — Még beszélni sem akar velem! Meg kell neki magyaráznom, hogy nem volt szándékom tüszszenteni . . . hogy ez csak természeti kényszerűség volt . . . Végre még azt találja hinni, hogy le akarom öt köpni. És ha most nem hiszi is ezt, meglehet, hogy egyszer, később mégis csak azt fogja hinni . . .

Mikor hazament, elmondta a feleségének, hogy milyen ügyetlenséget követett el a színházban. Megütöközött rajta, hogy a felesége oly könnyéden gondolkozik arról a dolgról. Az aszszony először megrémült, de mikor megtudta, hogy Brisakov másik miniszteriumból való, megnyugodott.

— Mindencetre menj át a pénzügyminisz-

teriumba, — szólt a felesége, — s kérj tőle bocsánatot, mert különben azt fogja hinni rólad, hogy nem tudod, hogyan kell viselkedni az előkelő társaságban.

— Hiszen éppen ez a bökkenő! Bocsánatot kértem tőle, de oly különösen viselkedett . . . Nem szólt egyetlen komoly szót sem . . . Különben nem is volt ideje a beszélgetésre.

Cservjakov másnap az új egyenruháját vette magára, a fodrászszal rendbe hozatta a haját s elment Brisakovhoz, hogy a dolgot kimagyarázza neki . . . Mikor a főállamtanácsos fogadószobájába lépett, egész sereg ember volt ott, akiknek a folyamodványait épen átvette a főállamtanácsos. Miután néhány embernek a kérését meghallgatta, meglátta Cservjakovot.

— Tegnap az Arkádia-színházban, ha a kegyelmes ur emlékszik reá — kezdte a számtanáncos, — tüszszentettem . . . és véletlenül a kegyelmes urra . . . Bocsá . . .

— Micsoda ostobaság ez . . . Az Istenért! Mit akar? — fordult a főállamtanácsos a következő ügyes-bajos emberhez.

— Szóba sem akar állni velem — gondolta magában Cservjakov és elszápadt — tehát hargszik! Nem, így nem maradhat a dolog . . . Meg fogom neki magyarázni . . .

Mikor a főállamtanácsos már az utolsó emberrel is végzett s át akart menni a lakására, Cservjakov megint oda állt eléje s halkán így szólt: — Kegyelmes uram, ha bátorodom, kegyelmes urat háborgatni, ezt nem csúpján azért teszem, mert a megbánás érzete kényszerített reá . . . Hiszen véletlenül történt, méltóztassék elhinni!

A főállamtanácsos keservesre fítorította az arcát s a mellén keresztbe tette a kezét.

— Ah, ön tréfálni akar, ugye-e? — szólt dühösen s aztán átmert a másik szobába.

